Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (treće vijeće)

7. studenoga 2013.*

„Obrada osobnih podataka – Direktiva 95/46/EZ – Članci 10. i 11. – Obveza obavješćivanja – Članak 13. stavak 1. točke (d) i (g) – Iznimke – Područje primjene iznimki – Privatni detektivi koji djeluju za tijelo za nadzor djelatnosti uređene zakonom – Direktiva 2002/58/EZ – Članak 15. stavak 1.“

U predmetu C-473/12,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Cour constitutionnelle (Ustavni sud, Belgija), odlukom od 10. listopada 2012., koju je Sud zaprimio 22. listopada 2012., u postupku

Institut professionnel des agents immobiliers (IPI)

protiv

Geoffreyja Engleberta,

Immo 9 SPRL,

Grégoryja Francottea,

uz sudjelovanje:

Union professionnelle nationale des détectives privés de Belgique (UPNDP),

Association professionnelle des inspecteurs et experts d'assurances ASBL (APIEA),

Conseil des ministres,

SUD (treće vijeće),

u sastavu: M. Ilešič, predsjednik vijeća, C. G. Fernlund (izvjestitelj), A. Ó Caoimh, C. Toader i E. Jarašiūnas, suci,

nezavisni odvjetnik: Y. Bot,

tajnik: V. Tourrès, administrator,

uzimajući u obzir pisani postupak i nakon rasprave održane 11. srpnja 2013.,

* Jezik postupka: francuski

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

— za Institut professionnel des agents immobiliers (IPI), Y. Paquay i H. Nyssen, *avocats*,

— za belgijsku vladu, M. Jacobs i C. Pochet, u svojstvu agenata, uz asistanciju B. Rensona, *avocat*,

— za češku vladu, M. Smolek, u svojstvu agenta,

— za nizozemsku vladu, B. Koopman i C. Wissels, u svojstvu agenata,

— za Europski parlament, A. Caiola i A. Pospíšilová Padowska, u svojstvu agenata,

— za Europsku komisiju, F. Clotuche-Duvieusart i B. Martenczuk, u svojstvu agenata,

odlučivši, nakon što je saslušao nezavisnog odvjetnika, da u predmetu odluči bez mišljenja,

donosi sljedeću

Presudu

1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 13. stavka 1. točaka (d) i (g) Direktive 95/46/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 24. listopada 1995. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom protoku takvih podataka (SL L 281, str. 31.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 13., svezak 7., str. 88.).

2 Ovaj zahtjev upućen je u okviru spora između Institut professionnel des agents immobiliers (IPI), s jedne strane, i G. Engleberta, Immo 9 SPRL i G. Francottea, s druge strane, u vezi s navodnim povredama nacionalnih propisa o obavljanju djelatnosti posrednika u prometu nekretnina.

Pravni okvir

Pravo Unije

Direktiva 95/46

3 Uvodne izjave 3., 8., 10., 37. i 43. Direktive 95/46 glase:

„(3) budući da uspostava i funkcioniranje unutarnjeg tržišta u kojem je, u skladu s člankom 7.a Ugovora, osigurano slobodno kretanje roba, osoba, usluga i kapitala, zahtijeva ne samo slobodno kretanje osobnih podataka iz jedne države članice u drugu, nego i očuvanje temeljnih prava pojedinaca;

[...]

(8) budući da, kako bi se uklonile zapreke prijenosu osobnih podataka, razina zaštite prava i sloboda pojedinaca u vezi s obradom takvih podataka mora biti jednaka u svim državama članicama; [...]

[...]

(10) budući da je cilj nacionalnog zakonodavstva u vezi obrade osobnih podataka zaštiti temeljna prava i slobode, posebno pravo na privatnost koje je priznato u članku 8. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda te u općim načelima prava Zajednice; budući da iz tog razloga usklađivanje tih zakona ne smije dovesti do bilo kakvog smanjenja zaštite koju pružaju, nego naprotiv moraju težiti tome da osiguraju visoku razinu zaštite u Zajednici;

[...]

(37) budući da je obradu osobnih podataka u svrhe novinarstva ili književnog ili umjetničkog izražavanja, posebno na audiovizualnom području, potrebno izuzeti od zahtjeva nekih odredbi ove Direktive u onoj mjeri u kojoj je to potrebno da bi se uskladila temeljna prava pojedinaca sa slobodom [informiranja] [...]

[...]

(43) budući da na sličan način države članice mogu nametnuti ograničenja prava na pristup i podatke i na neke obveze nadzornika u onoj mjeri u kojoj su potrebna za očuvanje, na primjer, nacionalne sigurnosti, obrane, javne sigurnosti ili važnih gospodarskih ili financijskih interesa neke države članice ili Unije te kaznenih istraga, progona i radnji u vezi kršenja etike u zakonskim uređenim djelatnostima; [...]"

4 Članak 1. stavak 1. Direktive 95/46 određuje:

„U skladu s ovom Direktivom, države članice štite temeljna prava i slobode fizičkih osoba, a posebno njihova prava na privatnost u vezi s obradom osobnih podataka."

5 Člankom 2. točkama (a) i (d) Direktive 95/46 predviđeno je:

„U smislu ove Direktive:

(a) ‚osobni podaci' znači bilo koji podaci koji se odnose na utvrđenu fizičku osobu ili fizičku osobu koju se može utvrditi (‚osoba čiji se podaci obrađuju') [...]

[...]

(d) ‚nadzornik' znači fizička ili pravna osoba, javno tijelo, agencija ili bilo koje drugo tijelo koje samo ili zajedno s drugima utvrđuje svrhu i načine obrade osobnih podataka; [...]"

6 Članak 9. Direktive 95/46 određuje:

„Države članice utvrđuju iznimke ili odstupanja od odredbi ovog poglavlja, poglavlja IV. i poglavlja VI. za obradu osobnih podataka izvršenih isključivo u novinarske svrhe ili radi umjetničkog ili književnog izražavanja jedino ako su potrebni radi usklađivanja prava na privatnost s propisima o slobodi izražavanja."

7 Pod naslovom „Podaci koji se daju osobi čiji se podaci obrađuju" odjeljak IV. Direktive 95/46 obuhvaća članke 10. i 11. kojima su uređeni slučajevi prikupljanja podataka od te osobe i slučajevi u kojima podaci nisu dobiveni od te osobe.

8 Članak 10. Direktive 95/46 određuje:

„Države članice propisuju da nadzornik ili njegov zastupnik moraju dati osobi čiji se podaci obrađuju, a od koje se prikupljaju podaci, barem sljedeće podatke, osim u slučaju da ih već ima:

(a) identitet nadzornika i njegovog zastupnika, ako ga ima;

(b) svrhu obrade podataka;

(c) bilo koje daljnje podatke kao što su

— primatelji ili vrste primatelja podataka,

— jesu li odgovori na pitanja obvezni ili dobrovoljni te moguće posljedice u slučaju da se ne odgovori na pitanja,

— postojanje prava na pristup podacima i prava na ispravljanje podataka koji se na nju odnose,

ako su takvi daljnji podaci potrebni, uzimajući u obzir posebne okolnosti u kojima se podaci prikupljaju, osigurati poštenu obradu u odnosu na osobu čiji se podaci obrađuju.”

9 Članak 11. te direktive određuje da kada podaci nisu dobiveni od osobe čiji se podaci obrađuju države članice propisuju da nadzornik ili njegov zastupnik u trenutku bilježenja osobnih podataka ili ako je predviđeno otkrivanje trećoj stranci, najkasnije u trenutku kada su podaci po prvi puta otkriveni, moraju dati osobi čiji se podaci obrađuju barem podatke navedene u tom članku, osim u slučaju kada ih ona već ima.

10 Članak 13. Direktive 95/46, pod naslovom „Iznimke i ograničenja”, u svojem stavku 1. predviđa:

„Države članice mogu donijeti propise za ograničavanje područja primjene obveza i prava iz članka 6. stavka 1., članka 10., članka 11. stavka 1. te članka 12. i 21. ove Direktive kada takvo ograničavanje predstavlja potrebne mjere za zaštitu:

(a) nacionalne sigurnosti;

(b) obrane;

(c) javne sigurnosti;

(d) sprečavanja, istrage, otkrivanja i progona kaznenih djela ili kršenja etike zakonom uređenih djelatnosti;

(e) važnoga gospodarskog ili financijskog interesa države članice ili Europske unije, uključujući novčana, proračunska i porezna pitanja;

(f) nadzora, inspekcije ili regulatorne funkcije povezane, čak i povremeno, s izvršavanjem javnih ovlasti u slučajevima iz točke (c), (d) i (e);

(g) zaštite osobe čiji se podaci obrađuju ili prava i slobode drugih.”

Direktiva 2002/58/EZ

11 U svojem članku 15. stavku 1. Direktiva 2002/58/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 12. srpnja 2002. o obradi osobnih podataka i zaštiti privatnosti u području elektroničkih komunikacija (Direktiva o privatnosti i elektroničkim komunikacijama) (SL L 201, str. 37.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 13., svezak 52., str. 111.) predviđa:

„Države članice mogu donijeti zakonske mjere kojima će ograničiti opseg prava i obveza koji pružaju članak 5., članak 6., članak 8. stavci 1., 2., 3. i 4., te članak 9. ove Direktive kada takvo ograničenje predstavlja nužnu, prikladnu i razmjernu mjeru unutar demokratskog društva s ciljem zaštite nacionalne sigurnosti (odnosno državne sigurnosti), obrane, javne sigurnosti te s ciljem sprečavanja, istrage, otkrivanja i progona kaznenih djela odnosno neovlaštene uporabe elektroničkog komunikacijskog sustava iz članka 13. stavka 1. Direktive [95/46]. [...]"

Belgijsko pravo

12 Zakon o zaštiti prava na privatnost u vezi s obradom osobnih podataka od 8. prosinca 1992. (Moniteur belge od 18. ožujka 1993., str. 5801.) izmijenjen je Zakonom od 11. prosinca 1998. kojim se prenosi Direktiva 95/46/EZ (Moniteur belge od 3. veljače 1999., str. 3049., u daljnjem tekstu: Zakon iz 1992.). Članak 9. Zakona iz 1992., čiji stavci 1. i 2. odgovaraju člancima 10. i 11. te direktive, određuju obvezu obavješćivanja osobe čiji se podaci obrađuju.

13 Člankom 3. stavcima 3. do 7. Zakona iz 1992. predviđene su iznimke i ograničenja ove obveze obavješćivanja, među ostalim, kada se obrada osobnih podataka izvršava isključivo u novinarske svrhe ili radi književnog ili umjetničkog izražavanja ili kada njome upravlja Ured za nacionalnu sigurnost, Opća obavještajna i sigurnosna služba oružanih snaga, javna tijela radi izvršavanja svojih zadaća pravosudne policije, policijske službe radi izvršavanja svojih upravno policijskih zadaća ili Europski centar za nestalu i seksualno iskorištavanu djecu.

Činjenice u glavnom postupku i prethodna pitanja

14 IPI, osnovan Kraljevskim dekretom od 17. veljače 1995., ima među ostalim zadaću nadzora poštovanja uvjeta za pristup djelatnosti posrednika u prometu nekretnina i pravilnog obavljanja te djelatnosti. U tu svrhu on može biti stranka u sudskim postupcima kada pravosudnim tijelima prijavljuje bilo kakvu povredu mjerodavnih propisa. U svrhu ispunjavanja svoje zadaće IPI je ovlašten koristiti se uslugama privatnih detektiva.

15 U okviru svoje djelatnosti IPI je od tribunal de commerce de Charleroi (Trgovački sud, Charleroi) tražio da utvrdi da su Englebert, Immo 9 SPRL i Francotte postupali suprotno tim propisima i da im naloži da prestanu s obavljanjem raznih djelatnosti u prometu nekretnina. IPI je svoju tužbu zasnivao na činjenicama koje su prikupili privatni detektivi koje je angažirao.

16 Tribunal de commerce de Charleroi postavlja si pitanje o vrijednosti koju treba pripisati dokazima koje su dostavili ti detektivi, vodeći računa o mogućnosti da su oni bili pribavljeni bez poštovanja zahtjeva iz područja zaštite fizičkih osoba s obzirom na obradu osobnih podataka i slijedom toga kršenjem Zakona iz 1992. Taj je sud naveo da prema stajalištu IPI-ja primjena tog zakona, koji zahtijeva da se osobu čiji se podaci obrađuju prethodno obavijesti o istrazi koju vode detektivi ili, ako se podaci prikupljaju od trećih osoba, da je se obavijesti kod pohrane predmetnih podataka, onemogućava obavljanje djelatnosti privatnog detektiva. Navedeni sud se pita nije li time što na privatne detektive nisu proširene iznimke od te obveze obavješćivanja, kojom se koriste druge kategorije skupine djelatnosti ili tijela od javnog interesa, članak 3. stavci 3. do 7. Zakona iz 1992. doveo do nejednakog postupanja suprotnog Ustavu. Zbog toga je on s tim u vezi odlučio uputiti pitanje Cour constitutionnelle (Ustavni sud).

17 Potonji sud smatra da treba provjeriti je li Zakon iz 1992., time što nije predvidio iznimke za privatne detektive, koje su usporedive s onima iz članka 13. stavka 1. točaka (d) i (g) Direktive 95/46, pravilno prenio tu odredbu. On iznosi da članak 3. stavci 3. do 7. Zakona iz 1992. dovodi do nejednakog postupanja između, s jedne strane, osoba koje obavljaju novinarsku, umjetničku ili književnu djelatnost, nadležnih službi iz područja sigurnosti i policijskih poslova te Europskog centra za nestalu i seksualno iskorištavanu djecu i, s druge strane, osoba koje obavljaju djelatnost privatnog detektiva time što su samo oni prvi oslobođeni obveze obavješćivanja predviđene u članku 9. Zakona iz 1992.

18 Sud koji je uputio zahtjev smatra da se ovo oslobođenje može objasniti obavljanim aktivnostima koje se odnose na informiranje javnosti ili kulturni život, na održavanje sigurnosti i javnog poretka te na obranu temeljnih prava najranjivijih.

19 Privatni detektivi nalaze se u drukčijem položaju. Sud koji je uputio zahtjev primjećuje da njihova djelatnost, iako je uređena Zakonom iz 1991. koji određuje njezine granice, a obavljanje te djelatnosti uvjetuje odobrenjem ministra unutarnjih poslova, nije povezana sa zaštitom tih temeljnih prava i općih interesa te se općenito odnosi na zaštitu privatnih interesa.

20 Cour constitutionnelle ističe da, iako članak 13. stavak 1. Direktive 95/46 daje dojam određene slobode državama članicama u pogledu toga hoće li donijeti predmetne iznimke, ipak postoji dvojba uzimajući u obzir usklađivanje, u načelu potpuno, koje je ostvareno tom direktivom.

21 U tim je okolnostima Cour constitutionnelle odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeća prethodna pitanja:

„1. Treba li članak 13. stavak 1. [točku] (g) *in fine* Direktive [95/46] tumačiti na način da se njime daje državama članicama sloboda u pogledu toga hoće li predvidjeti iznimku od obveze neposrednog obavješćivanja iz članka 11. stavka 1. ako je ona potrebna za zaštitu prava i sloboda drugih ili su u tom području države članice podvrgnute ograničenjima?

2. Jesu li profesionalne djelatnosti privatnih detektiva, koje su uređene nacionalnom pravom i koje se obavljaju u službi tijela ovlaštenih za prijavu pravosudnim tijelima svake povrede odredaba kojima se štiti strukovni naziv i organizira djelatnost, obuhvaćene, ovisno o okolnostima, člankom 13. stavkom 1. [točkama] (d) i (g) *in fine* Direktive [95/46]?

3. U slučaju niječnog odgovora na drugo pitanje, je li članak 13. stavak 1. [točke] (d) i (g) Direktive [95/46] u skladu s člankom 6. stavkom 3. [UEU-a], to jest konkretno s načelom jednakosti i nediskriminacije?”

Prethodna pitanja

Uvodno očitovanje

22 U okviru svojeg prvog pitanja sud koji je uputio zahtjev upućuje na neposrednu obvezu iz članka 11. Direktive 95/46 koja se odnosi na obavješćivanje osobe čiji se podaci obrađuju.

23 Valja, međutim, istaknuti da ta odredba, koja se odnosi na podatke koji nisu dobiveni od osobe čiji se podaci obrađuju, ne predviđa obavješćivanja te osobe u trenutku u kojem su podaci prikupljeni, nego u kasnijem stadiju. Nasuprot tomu, članak 10. Direktive 95/46, koji se odnosi na prikupljanje podataka od osobe čiji se podaci obrađuju, predviđa obavješćivanja te osobe u trenutku prikupljanja podataka (vidjeti u tom smislu presudu od 7. svibnja 2009., Rijkeboer, C-553/07, Zb., str. I-3889., t. 68.). Neposrednost obavješćivanja osobe čiji se podaci obrađuju stoga ne proizlazi iz članka 11. Direktive 95/46, koji je naveo sud koji je uputio zahtjev, nego iz tog članka 10. Direktive.

24 Što se tiče istraga koje vodi privatni detektiv, iz odluke kojom se upućuje prethodno pitanje proizlazi da on može prikupljati podatke bilo izravno od osobe čiji se podaci obrađuju ili neizravno, među ostalim, od trećih osoba. Slijedom toga valja utvrditi da se i članak 10. i članak 11. stavak 1. Direktive 95/46 mogu, ovisno o okolnostima, pokazati relevantnima za takve istrage.

Prva dva pitanja

25 Svojim prvim dvama pitanjima, koja valja ispitati zajedno, sud koji je uputio zahtjev pita u bitnome, s jedne strane, treba li članak 13. stavak 1. Direktive 95/46 tumačiti na način da države članice imaju mogućnost ili pak obvezu prenijeti u svoje pravo njime predviđene iznimke od obveze obavješćivanja osobe čiji se podaci obrađuju o obradi njezinih osobnih podataka i, s druge strane, je li člankom 13. stavkom 1. točkama (d) ili (g) obuhvaćena djelatnost privatnog detektiva koji djeluje za strukovno tijelo radi istraživanja kršenja etike u djelatnostima uređenima zakonom, to jest u ovom slučaju djelatnost posrednika u prometu nekretnina.

26 Na početku valja istaknuti da se podaci, kao što su to oni koje prema navodima suda koji je uputio zahtjev prikupljaju privatni detektivi u predmetu o kojemu je riječ u glavnom postupku, odnose na osobe koje djeluju kao posrednici u prometu nekretnina i tiču se utvrđenih fizičkih osoba ili fizičkih osoba koje se mogu utvrditi. Slijedom toga, oni predstavljaju osobne podatke u smislu članka 2. točke (a) Direktive 95/46. Stoga njihovo prikupljanje, pohranjivanje i prijenos od strane tijela uređenog zakonom kao što je to IPI ili privatnih detektiva koji djeluju za njihov račun predstavlja „obradu osobnih podataka” u smislu članka 2. točke (b) Direktive 95/46 (vidjeti presudu od 16. prosinca 2008., Huber, C-524/06, Zb., str. I-9705., t. 43.).

27 Za odgovor na postavljeno pitanje valja, kao prvo, ispitati raspolažu li države članice, na temelju članka 13. stavka 1. Direktive 95/46, mogućnošću ili obvezom da predvide jednu ili više u njemu navedenih iznimaka od obveze obavješćivanja osobe čiji se podaci obrađuju o obradi njezinih osobnih podataka.

28 Iz uvodnih izjava 3., 8. i 10. Direktive 95/46 proizlazi da je zakonodavac Unije namjeravao olakšati slobodni protok osobnih podataka usklađivanjem zakonodavstava država članica štiteći pri tome temeljna prava pojedinaca, osobito pravo na privatnost, te osiguravajući visoku razinu njihovu zaštite u Uniji. Članak 1. te direktive predviđa tako da države članice moraju štititi temeljna prava i slobode fizičkih osoba, a osobito njihova prava na privatnost u vezi s obradom osobnih podataka (gore navedena presuda Huber, t. 47., i presuda od 24. studenoga 2011., ASNEF i FECEMD, C-468/10 i C-469/10, Zb., str. I-12181., t. 25.).

29 U tu svrhu Direktiva 95/46 sadržava u svojim člancima 10. i 11. obveze obavješćivanja osobe čiji se podaci obrađuju o obradi njezinih podataka, pri čemu u svojem članku 13. stavku 1. predviđa da države članice mogu donijeti propise za ograničavanje područja primjene tih obveza kada je takav propis potreban u svrhe navedene u tom članku 13. stavku 1. točkama (a) do (g).

30 Sud koji je uputio zahtjev dvoji u tom pogledu o manevarskom prostoru kojim države članice raspolažu, uzimajući u obzir cilj usklađivanja koji zakonodavac nastoji postići, kako je izražen u uvodnoj izjavi 8. te direktive, a u okviru kojeg se u svim državama članicama nastoji izjednačiti razina zaštite prava sa slobodom pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka.

31 Valja podsjetiti da je Sud, naime, prethodno presudio da Direktiva 95/46 provodi u načelu potpuno usklađivanje (vidjeti presudu od 6. studenoga 2003., Lindqvist, C-101/01, Zb., str. I-12971., t. 95. i 96., kao i gore navedenu presudu Huber, t. 50. i 51.). Međutim, Sud je također ustvrdio da su odredbe Direktive 95/46 nužno relativno općenite s obzirom na to da se ona mora primjenjivati na velik broj

vrlo različitih situacija te je zaključio da ta direktiva obuhvaća pravila kojima je svojstvena određena prilagodljivost, čime se u brojnim slučajevima državama članicama prepušta odluka o utvrđivanju pojedinosti ili odabir među mogućnostima (gore navedena presuda Lindqvist, t. 83.).

32 Što se tiče članka 13. stavka 1. Direktive 95/46, iz njegova teksta, a osobito iz korištenja izraza „države članice mogu" jasno proizlazi da ta odredba ne obvezuje države članice da u svojem nacionalnom pravu predvide iznimke od svrha navedenih u tom članku 13. stavku 1. točkama (a) do (g), već, nasuprot, da im je zakonodavac namjeravao prepustiti odabir žele li i u koju svrhu donijeti propise za ograničavanje, među ostalim, područja primjene obveza obavješćivanja osobe čiji se podaci obrađuju. Nadalje, iz teksta tog istog članka 13. stavka 1. također proizlazi da države članice mogu predvidjeti takve mjere samo ako su potrebne. „Potrebitost" mjera uvjetuje tako mogućnost koja je državama članicama dana navedenim člankom 13. stavkom 1., što uopće ne znači da su one obvezne donijeti predmetne iznimke u svim slučajevima u kojima je taj uvjet ispunjen.

33 To tumačenje prije svega potkrepljuje tekst uvodne izjave 43. Direktive 95/46, prema kojem ograničenja prava na obavješćivanje „države članice mogu nametnuti [...] u onoj mjeri u kojoj su potrebna za očuvanje" navedenih svrha. Nadalje, potvrđuje ga i usporedba između, s jedne strane, teksta članka 13. stavka 1. Direktive 95/46 i, s druge strane, članka 9. i uvodne izjave 37. te direktive koji državama članicama jasno nalažu obvezu da za obradu podataka isključivo u novinarske svrhe ili radi umjetničkog ili književnog izražavanja predvide iznimke i odstupanja jedino ako su potrebni radi usklađivanja prava na privatnost s propisima o slobodi izražavanja.

34 To tumačenje također potvrđuje analiza Suda u njegovoj presudi od 29. siječnja 2008., Promusicae (C-275/06, Zb., str. I-271.), u odnosu na članak 15. stavak 1. Direktive o privatnosti i elektroničkim komunikacijama, koji je sastavljen na način sličan članku 13. stavku 1. Direktive 95/46 i koji, osim toga, izričito upućuje na ovaj potonji.

35 Sud je prije svega ustvrdio da navedeni članak 15. stavak 1. nudi državama članicama mogućnost da predvide iznimke od načelne obveze jamčenja povjerljivosti osobnih podataka (gore navedena presuda Promusicae, t. 50.).

36 Što se tiče jedne od tih iznimaka, Sud je potom presudio da se navedeni članak 15. stavak 1. ne može tumačiti kao da u situacijama koje se u njemu navode obvezuje države članice da predvide obvezu otkrivanja (gore navedena presuda Promusicae, t. 51. i 53.).

37 Shodno tome valja zaključiti da članak 13. stavak 1. Direktive 95/46 nudi državama članicama mogućnost da predvide jednu ili više iznimaka koje su navedene u njemu, ali da te države uopće nisu obvezne na to.

38 Kao drugo, valja ispitati je li djelatnost privatnog detektiva, koji djeluje za tijelo uređeno zakonom kakvo je IPI, obuhvaćena iznimkama predviđenima u članku 13. stavku 1. točkama (d) i (g) Direktive 95/46.

39 U skladu s ustaljenom sudskom praksom, zaštita temeljnog prava na privatnost zahtijeva da odstupanja i ograničenja u zaštiti osobnih podataka budu u granicama onoga što je strogo nužno (presuda od 16. prosinca 2008., Satakunnan Markkinapörssi i Satamedia, C-73/07, Zb., str. I-9831., t. 56., i presuda od 9. studenoga 2010., Volker und Markus Schecke i Eifert, C-92/09 i C-93/09, Zb., str. I-11063., t. 77. i 86.).

40 Što se tiče iznimaka navedenih u članku 13. stavku 1. točkama (d) i (g) Direktive 95/46, prva posebno upućuje na konkretne situacije, to jest na sprečavanje, istrage, otkrivanje i progon kaznenih djela ili kršenje etike djelatnosti uređenih zakonom, a druga na zaštitu osobe čiji se podaci obrađuju ili prava i slobode drugih, što, s druge strane, nije detaljno određeno.

41 Na prvom mjestu valja ispitati iznimku predviđenu u članku 13. stavku 1. točki (d) navedene direktive i provjeriti primjenjuje li se ona na djelatnost privatnog detektiva koji djeluje za račun tijela kakvo je IPI.

42 Iz odluke kojom se upućuju prethodna pitanja proizlazi da je djelatnost posrednika u prometu nekretnina djelatnost koja je u Belgiji uređena zakonom i da je IPI strukovno tijelo zaduženo za nadzor poštovanja predmetnih propisa, pri čemu istražuje i prijavljuje povrede tih propisa.

43 Valja ustvrditi da djelatnost tijela kakvo je IPI odgovara situaciji na koju se odnosi iznimka utvrđena u članku 13. stavku 1. točki (d) Direktive 95/46 i da stoga ta djelatnost može biti obuhvaćena tom iznimkom.

44 Budući da Direktiva 95/46 ne određuje konkretno načine istraživanja i otkrivanja kršenja propisa, valja zaključiti da ona ne sprečava takvo strukovno tijelo da se radi ispunjenja svoje zadaće koristi specijaliziranim istražiteljima, kao što su to privatni detektivi zaduženi za tu istragu i otkrivanje.

45 Iz toga proizlazi da, ako je država članica odlučila prenijeti iznimku predviđenu u navedenom članku 13. stavku 1. točki (d), tada se dotično strukovno tijelo i privatni detektivi koji djeluju za nj mogu pozivati na nju i ne podliježu obvezi obavješćivanja osobe čiji se podaci obrađuju, a koja je predviđena u člancima 10. i 11. Direktive 95/46.

46 Nasuprot tomu, ako država članica nije predvidjela takvu iznimku, osobe čiji se podaci obrađuju moraju biti obaviještene o obradi svojih osobnih podataka na način predviđen u člancima 10. i 11., osobito u pogledu roka.

47 IPI smatra da je primjena iznimke od obveze obavješćivanja na njega samog i privatne detektive koji djeluju za njegov račun neophodna za ispunjavanje njegove zadaće. Privatnim detektivima bilo bi nemoguće učinkovito obavljati svoju djelatnost u službi IPI-ja ako bi morali otkriti svoj identitet i razloge svoje istrage još prije ispitivanja osoba koje istražuju. Nizozemska vlada također je navela da bi predmetne istrage bile osuđene na neuspjeh.

48 Kao što to proizlazi iz točke 37. ove presude, ipak je na državama članicama da odluče smatraju li potrebnim predvidjeti u svojem zakonodavstvu iznimku predviđenu u članku 13. stavku 1. točki (d) Direktive 95/46 u korist strukovnih tijela kakvo je IPI, koje djeluje izravno ili uz pomoć privatnih detektiva. One su slobodne zaključiti da ta strukovna tijela i privatni detektivi koji djeluju za njihov račun raspolažu dostatnim sredstvima, unatoč primjeni članaka 10. i 11. te direktive, kako bi otkrili kršenja predmetne etike, tako da nije potrebno prenijeti tu iznimku kako bi se tim tijelima omogućilo da ispunjavaju svoju zadaću koja se sastoji od nadzora poštovanja propisa.

49 Što se područja primjene navedene iznimke, valja također pojasniti pojam „kršenje etike”. Naime, u pisanim i usmenim očitovanjima podnesenima Sudu vidljiva su razilaženja u stajalištima u tom pogledu. Nasuprot mišljenju IPI-ja, belgijska vlada smatra da se predmetna kršenja tiču samo djelovanja posrednika u prometu nekretnina koji su pravilno licencirani za obavljanje svoje djelatnosti i ne protežu se na djelovanja osoba koje se bez licence predstavljaju kao posrednici u prometu nekretnina.

50 U tom pogledu valja ustvrditi da su pravila o pristupu djelatnosti uređenoj zakonom dio pravila etike. Iz toga proizlazi da su istrage koje se odnose na radnje osoba koje krše ta pravila predstavljajući se kao posrednici u prometu nekretnina obuhvaćene iznimkom predviđenom u članku 13. stavku 1. točki (d) Direktive 95/46.

51 Iz toga proizlazi da prema toj direktivi države članice mogu predvidjeti da zakonom uređeno strukovno tijelo kakvo je IPI može sâmo ili uz pomoć privatnih detektiva istraživati moguća kršenja pravila etike, uključujući kršenja koja proizlaze iz radnji osoba koje nisu poštovale pravila o pristupu zanimanju pri čemu je to obuhvaćeno navedenom iznimkom.

52 S obzirom na područje primjene te iznimke, nije potrebno ispitati je li djelatnost privatnog detektiva, koji djeluje za zakonski uređeno strukovno tijelo kakvo je IPI, također obuhvaćena iznimkom predviđenom u članku 13. stavku 1. točki (g) Direktive 95/46.

53 Stoga na prva dva pitanja valja odgovoriti da:

— članak 13. stavak 1. Direktive 95/46 treba tumačiti na način da države članice nemaju obvezu, nego mogućnost prenijeti u svoje nacionalno pravo jednu ili više njime predviđenih iznimaka od obveze obavješćivanja osoba čiji se podaci obrađuju o obradi njihovih osobnih podataka;

— djelatnost privatnog detektiva koji djeluje za strukovno tijelo radi istraživanja kršenja etike djelatnosti uređene zakonom, u ovom slučaju djelatnosti posrednika u prometu nekretnina, jest obuhvaćena iznimkom predviđenom u članku 13. stavku 1. točki (d) Direktive 95/46.

Treće pitanje

54 S obzirom na odgovor dan na prva dva pitanja, nije potrebno odgovoriti na treće pitanje.

Troškovi

55 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenoga, Sud (treće vijeće) odlučuje:

Članak 13. stavak 1. Direktive 95/46/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 24. listopada 1995. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom protoku takvih podataka treba tumačiti na način da države članice nemaju obvezu, nego mogućnost prenijeti u svoje nacionalno pravo jednu ili više njime predviđenih iznimaka od obveze obavješćivanja osoba čiji se podaci obrađuju o obradi njihovih osobnih podataka.

Djelatnost privatnog detektiva koji djeluje za račun strukovnog tijela radi istraživanja kršenja etike djelatnosti uređene zakonom, u ovom slučaju djelatnosti posrednika u prometu nekretnina, jest obuhvaćena iznimkom predviđenom u članku 13. stavku 1. točki (d) Direktive 95/46.

Potpisi